

Tine Johansen, formand for DJ's tale ved Cavlinguddelingen, 7. januar 2022

Kære alle sammen.

Kære tilhørere derude, kære statsminister og pressens minister, Mette Frederiksen, kulturminister Ane Halsboe-Jørgensen. Og ikke mindst: kære nominerede til årets Cavlingpris.

Vi står her på journalistikkens festdag – desværre endnu engang på afstand og uden kollegialt samvær – for at hylde årets fineste eksempler på kritisk og uafhængig journalistik.

Journalistik i særklasse. Journalistik, der er med til at ændre noget – i det enkelte menneskes liv eller i samfundet som sådan.

--

For en måned siden stod to modige journalister på Rådhuset i Oslo og talte om deres vigtige arbejde i forbindelse med, at de modtog Nobels Fredspris 2021.

Filippinske Maria Ressa, som har startet det kritiske magasin Rappler, og russiske Dmitrij Muratov, som er chefredaktør på avisen Novaya Gazeta.

Begge betaler en meget høj pris for at afdække magtmisbrug, korruption og undertrykkelse af menneskerettigheder i deres hjemlande.

Det er første gang, at Nobels Fredspris bliver givet til journalister, og det er en vigtig markering af det arbejde, som Ressa og Muratov hver dag sætter liv og helbred på spil for at lave. Men det er også en vigtig anerkendelse af hele den frie og uafhængige presse.

Pressefrihed er en grundpille i demokratiet, men vi må ikke tage den for givet. Det er en demokratisk muskel, som skal trænes. Og den er under et voldsomt pres i store dele af verden.

Derfor skal vi i dag bruge Cavling-uddelingen som anledning til at sætte fokus på alle de kolleger rundt omkring i verden, som hver dag insisterer på at bruge deres stemme og deres profession til at bedrive magtkritisk journalistik og til at give almindelige borgere en stemme.

I de seneste 20 år er flere end 1400 (ét tusind fire hundrede) medarbejdere blevet dræbt, fordi de passede deres arbejde. Lige nu sidder hele 488 journalister fængslet rundt om i verden. Og flere igen bliver overfaldet, truet og intimideret.

Aktuelt brænder jorden under vores kolleger i lande som Afghanistan, Belarus, Mexico og Hong Kong. Og mange andre steder – også tæt på Danmark - er det farligt at være kritisk journalist.

Det er de kolleger, jeg vil bede jer om at tænke på i dag, når vi hylder det frie ord. Det er ikke gratis for alle at bruge deres stemme.

-

De sociale platforme var i udgangspunktet en gave til den demokratiske debat, da internettet blev allemandseje. Men nu oplever mange dem med god grund som en trussel.

Vores kolleger bliver i højere og højere grad intimideret, truet og chikaneret online. Vigtige stemmer – herunder minoriteter og kvinder - presses ud af den offentlige samtale, fordi andre går til angreb og definerer samtaleens rammer. De gør det ofte anonymt og uden konsekvenser.

Når vi mister mangfoldigheden af stemmer i det demokratiske kor, bliver debatten alt for unanceret. Det taber vi alle på.

-

En anden alvorlig trussel mod det frie ord hedder SLAPP. Strategic Lawsuit Against Public Participation, altså strategiske retssager, hvor store virksomheder eller myndigheder lægger sag an mod kritiske røster for at gøre dem tavse.

Alene i Tyrkiet kører der lige nu flere tusinde SLAPP-sager mod journalister, NGO'er, akademikere og systemkritikere.

For den enkelte sagsøgte har sagerne store omkostninger og er slidsomme.

I et længere perspektiv risikerer vi, at de kritiske røster forstummer for at undgå lignende sager.

Det er selvcensuren, der sniger sig ind.

-

Derfor er det vigtigt, at vi også herhjemme står vagt om det frie ord og den frie presse.

At vi reagerer kollektivt, når journalister chikaneres for at passe deres arbejde.

At vi råber det ud over hustagene, når efterretningstjenesterne byder sig selv på misforstået dialogkaffe hos uafhængige medier.

Og at vi bliver højlydt bekymrede, når Politiet indkalder en række journalister til afhøring.

Med andre ord: At vi ikke lader selvcensuren snige sig ind.

--

Med den frie presses privilegier følger også et stort ansvar.

Hvis vi fortsat skal gøre os fortjent til befolkningens tillid, skal vi praktisere den samme åbenhed, som vi beder andre om at udvise.

Vi fortæller gerne magthaverne i samfundet, at nøglen til tillid er at lægge overvejelser og beslutninger åbent frem.

Den læresætning gælder selvfølgelig også medierne selv.

Både når det handler om at skabe trygge arbejdspladser. Og når nogen føler sig dårligt behandlet af medierne.

Jeg tror for eksempel, at vi skal skabe en større åbenhed om behandlingen af de klager, der kommer til Pressenævnet.

For vi er ikke, og vi skal ikke være, uimodtagelige for kritik, når den rettes mod os selv.

--

Vi er her for at hædre journalistikken, og det har vi al mulig grund til.

Cavlingkomiteen har denne gang nomineret hele fire vigtige, journalistiske projekter. De er alle blevet til på trods. Det er journalistik, som handler om dem, der blev overset, dem, der blev svigtet, og dem, der traf de indgribende beslutninger.

Jeg ved ikke, hvem af jer der om lidt står med den smukke statuette i hånden. Men jeg ved, at I alle har lavet et fremragende og vigtigt stykke journalistisk arbejde.

Tillykke med nomineringerne – og god Cavling-uddeling!